

Massekultur & Medier 7, 1983.

Forsøg med nærradio og lokal-tv. Lokalradio- og tv-udvalgets foreløbige rapport til Mediekommissionen. Ministeriet for kulturelle anliggender, juli 1984.

Avisomtale af Østjysk avis-tv i perioden 1.9.1983 til 30.4.1984.

NÅR DAGBLADSJOURNALISTER VIL LAVE TV

Af Jesper Elm Larsen og Torben Hansen

Billedmediernes Uland

Hvis man prøver at danne sig et billede af film- og videoproduktionen på Fyn, er opgaven bestemt overkommelig. Når DRs hovedsæde og provinsafdeling er placeret henholdsvis i "Gyngemosen" og på toppen af den gamle galgebakke nord for Århus, når film- og video-Workshopperne er etableret i København og Haderslev, når græsrodderne ikke formår eller ikke er interesseret i at opbygge livskraftige produktionsmiljøer, og når (næsten) alle nævneværdige private film- og videoproducenter naturligvis har lagt sig i nærheden af de større markeder, så er der faktisk ikke mange ressourcer tilbage til produktion af "levende billeder" på Fyn.

Udover et par middelstore private videoproducenter har det eneste "åndehul" været de to forsøgsperioder med lokal radio/TV. Her har Odense til gengæld også været en af de mest aktive lokaliteter for udvikling af nær-kommunikation.

Lidt lokal TV-historie

Efter - med den igangværende forsøgsperiode - at være startet på sin tredje senderunde, er Næsby Lokal-TV (eller Odense Lokal-TV, som det kalder sig nu) den ældste lokal-TV-institution i Danmark.

Næsby Lokal-TV (NL-TV) sendte som det eneste forsøg i perioden 1974-78 i to runder, begge på ca. et halvt år. Da der dengang kun blev givet tilladelse til distribution via kabler, havde NL-TV sit naturlige organisatoriske udspring i Næsby Antennelaug (3.000 abonnenter svarende til ca. 6.000 potentielle seere). Generalforsamlingen nedsatte et "forretningsudvalg" på 3 medlemmer (formand: seminarielektor C.M. Toft), og ved at udvide dette udvalg til 8 medlemmer dannedes et egentlig "programudvalg". Derudover omfattede projektet en teknisk leder, et økonomiudvalg på 3, samt i alt 30 medarbejdere. Mellem disse var 3 journalister og et par tidligere TV-medarbejdere, ellers bestod arbejdskraften af amatører (alle

ulønnede).

Økonomien byggede på 12.000 kr. pr. forsøgsrunde fra Kulturministeriet, samt et tilsvarende bidrag fra private mæcener.

Odense Kommune afslog at yde kontante tilskud til projektet, men stillede istedet gratis faciliteter (studielokaler m. lys, varme, telefon samt sender) til rådighed.

I starten var elektronikindustrien rimeligt interesseret i forsøgene med lokal-TV. Således stillede Siemens gratis teknisk udstyr (4 S/H kameraer plus en OB-vogn) samt ekspertise til rådighed for NL-TV's første udsendelsesrække.

Forsøgsordningen manglede succes, og det dermed "uinteressante" marked for hard-ware branchen kan godt have været medvirkende til den kraftigt reducerede støtte (et enkelt mindre avanceret farvekamera) fra Siemens til NL-TV's sidste udsendelsesrække, hvor man derfor måtte supplere med teknisk udstyr fra Odense Universitet og Odense Forberedelseskursus.

Første udsendelsesrække var præget af en del besvær med at få det ikke helt nye apparatur til at fungere tilfredsstillende. Da udstyret tilmed var temmelig tungt, gik man i anden udsendelsesrække helt bort fra reportagerne for udelukkende at koncentrere sig om studie-udsendelserne:

"Vi sendte direkte og havde få tekniske problemer af samme årsag. Vi søgte ikke at efterligne DR. Vi prøvede at være spontane. Og seerne har givetvis fået et realistisk indtryk af spontaneitet. Men først og fremmest må det slås fast, at det lykkedes os at vende ulemperne ved et meget primitivt udstyr til en fordel. Vi brugte kun simpel kamerateknik. Oftest kun et kamera. Når et indslag var færdigt, rejste deltagerne sig, og andre indtog deres pladser". (C.M. Toft: "RAPPORT FRA NÆSBY LOKAL-TV", 1979, s. 5).

Hvor første runde havde budt på 16 udsendelser (plus 13 genudsendelser), blev det i anden omgang til 31 forskellige udsendelser med en samlet sendetid på omkring 15 timer fordelt på en ugentlig udsendelse af ca. en halv times varighed og nogle enkelte timelange høringer/paneldiskussioner om aktuelle emner (professionel fodbold, sporten i Næsby, kommunalvalg og skolenævnsvalg).

De ugentlige udsendelser spændte vidt, idet man bl.a. behandlede regionalplanlægning, arbejdsløshed, miljøspørgsmål, voksenundervisning, beboerhuse, undervisning i TV samt lokal-TVs muligheder inden for det lokale mediespektrum. En væsentlig del af stoffet havde oplysende karakter, og sendetiden blev ofte stillet til rådighed for amts- og kommunalpolitikere. Især fik rådmændene fra Odenses 5 magistrater rig lejlighed til at redegøre for "deres arbejde". På denne måde blev seerne orienteret om Næsby's fremtid, ihvertfald som den tog sig ud fra beslutningstagerens synspunkt.

"Nyhedsudsendelserne" krydredes med lokale musik- og shownumre, sport, lokalhistoriske indslag mm. Desværre lå billed-informationen/oplevelsen ofte kun i disse sidste indslag, mens de utrættelige interview-sessioner havde karakter af "filmet radio".

Selv om NL-TV på mange måder var et bredere, mere eksperimenterende og indimellem ligefrem debatskabende projekt set i forhold til den øvrige forsøgsvirksomhed (Haslev, Ishøj, Varde, Farum midtpunkt m.fl.) kan projektet dog ikke undvige medieforskningens skarpe - men uhyre sparsomme kritik,¹ der kan sammenfattes i følgende generelle karakteristika:

- emnevalget var for ensidigt lagt an på underholdnings-, kultur- og fritidsaktiviteter samt "afpolitiseret" lokalstof. Sociale forhold, arbejdsmarkeds- og forbrugerstof blev sjældent behandlet.
- blandt de medvirkende var der en markant overrepræsentation af "topplacerede" personer (politikere, foreningsformænd, erhvervsledere osv.)
- den erklærede "apolitiske" grundholdning (som forsøgene angiveligt havde overtaget fra omnibus-pressen) medførte generelt at kontroversielle emner/temaer blev undgået. Den økonomiske afhængighed af kommuner og private virksomheder kan også tænkes at have trukket i denne retning.

De nye forsøg

Konklusionen på den første forsøgsordnings meget magre resultater blev som bekendt en ny og mere omfattende ordning.

Satellit-, regional- og reklame-TV, monopolbrud, TV-2, ny informationsteknologi, bredbåndsnet og dagbladskrise er nogle af nøgleordene i den meget sammensatte mediesituation, der lægger de institutionelle rammer for udviklingen i den danske TV-produktion.

Kan lokal-radio/TV, som det første egentlige monopolbrud, bane vejen for reklamer², pay-TV og en mere åben konkurrence om lytterne/seerne, er der store perspektiver i ordningen, som måske kan komme til at udelukke amatører og græsrodsbevægelser på lang sigt.

Der har da heller ikke været mangel på ansøgere. Bare på Fyn har følgende søgt sendetilladelse til TV: Fyns Kabel TV A/S (Fyns Stiftstidende og Fyns Amts Avis), Glentevejens Antennelaug, Kulturudvalget i Vollsmose, Odense Lokal-TV (tidligere NL-TV), Odense Kommune, AOF (Odense), SID (Svendborgskolen), Strib Grundejerforening, Landsbyernes Lokal-TV-udvalg og Initiativgruppen vedr. lokal-TV på Vestfyn.

Heraf måtte kun "landsbyerne" og "Vestfyn" (dog ikke Strib) se sig forbigået ved tildelingerne af sendetilladelser, mens Odense nu rummer ikke mindre end 6 forsøg (de førstnævnte). Dertil kommer et tilsvarende antal radioforsøg fordelt på 2 sendere.³

Spredningen i organisationsformer og program-policy er bred, fra mediekonsortiet Fyns kabel TV A/S's professionelle nyheds-TV over Odense Kommunes lokale "OBS-udsendelser" og arbejderbevægelsens politisk/kulturelle undervisnings-TV til græsroddernes mere "åbne" program-politik.

Flere af forsøgene er imidlertid ikke begyndt på regelmæssig udsendelsesvirksomhed endnu, så i det følgende vil vi koncentrere os om samarbejdsprojektet "Kanal Fyn", der sendte fra d. 1. okt. 83 til 31. jan. 84. Projektet er nemlig en udmærket illustration af de forskellige - og ofte modstridende - interesser, forsøgsindehaverne søger at tilgodese i deres produktion.

Efter første indstilling fra Lokalradio- og TV-udvalget (LRTVU) meddelte Kulturministeriet 6. marts 1983 sendetilladelse til 4 ansøgere i Odense: Fyns Kabel TV

A/S, Glentevejens Antennelaug, Odense Lokal-TV og Kulturudvalget i Vollsmose. Sendetilladelsen og de medfølgende 500.000 kr. blev dog bevilget under den forudsætning, at projekterne kunne finde en fælles løsning på produktions- og distributionsproblemer, samt at Odense Kommune (OK) ydede en tilsvarende økonomisk støtte.

Denne "samarbejds-klausul" gav anledning til et større strategisk spil omkring styringen af TV-projektet.

Distributions-problematikken

Odense er en foregangsby og en slags pilot-projekt, hvad kabeludviklingen angår. I løbet af 1985 forventer FKT at have koblet hele byen sammen med et hybridnet, der så senere kan udbygges til et egentligt integreret bredbåndsnet. Allerede inden forsøgsperiodens udløb skulle Odense således kunne distribuere alt fra satellit-TV til lokal-TV i et CATV-system bestående af 3 niveauer: Hovednet (optiske fibre), fordelingsnet (koaxialkabler) og lokalnet/fællesantenneanlæg (koaxialkabler). Ifølge FKT's planer vil dette indebære, at fællesantenneanlæggene skal forbindes enkeltvis til nettets fordelingspunkter (forstadscentralerne).

Og netop dette er det springende punkt, for de lokale/nationale/multinationale kabelselskaber vil naturligvis også gerne sikre sig arbejdet med at kable Odense. Med Glentevejens Antennelaug (GAL) som "primus motor" var der på et tidspunkt fremskredne planer om en "privat" sammenkobling af Odenses ca. 110 fællesantenneanlæg. Efter flere års tovtrækkeri ser det imidlertid ud til, at langt den overvejende del af anlæggene går ind for FKT's løsning.

CATV-løsningen lader sig under alle omstændigheder først etablere tidligst i 1985, og da forsøgsordningen også rummer mulighed for trådløs spredning af TV-programmerne, har der også fra starten været "kamp om æteren" over Odense.

Som det eneste af de "oprindelige" odenseanske forsøg rådede Fyns Kabel TV A/S ikke over et kabelnet, hvorfor det - på sin ansøgning - kæmpede hårdt for at få ministeriets tilladelse til trådløs spredning. Da "samarbejds-klausulen" gik på kabel-

TV var Fyns Kabel-TV dermed prisgivet de øvrige ansøgere (fællesantenneanlæggenes) dispositioner.

Ved Kulturministeriets anden (og sidste) uddeling af sendetilladelser opnåede Odense Kommune alene tilladelse til både kabel- og trådløs transmission.

Selvom ministeriets afgørelse (officielt) byggede på rent tekniske vurderinger, har den haft afgørende betydning både for adgangen til og indholdet af Odenses lokal-TV.

Socialdemokratiet og "alsidigheden"

Byrådet i Odense vedtog på et møde den 13. oktober 1982 i princippet at dublere ministeriets tilskud til forsøgene, men på foranledning af den socialdemokratiske gruppe blev byrådssekretariatet sat til at udarbejde nogle "særlige betingelser" for ydelsen.

Ifølge Verner Dalskov (socialdemokratisk borgmester) ønskede man, at:

"der åbnes mulighed for, at også andre kan deltage i forsøget ved at få lejlighed til at producere programmer og ved - efter aftale - at få adgang til at distribuere disse programmer i de eksisterende kabelnet. Her er tale om en åbning til fordel for mangfoldigheden og alsidigheden i forsøget. En sådan ordning vil ikke koste ansøgerne til sendetilladelse en krone. Den vil heller ikke forstyrre deres selvstændige programvirksomhed." (Morgenposten d. 30/1 1983).

Heri var Fyns Kabel TV A/S bestemt ikke enig. Man mente ikke, at kommunen havde lovhjemmel til at knytte betingelser til deres halve million og pointerede derfor, at:

"Styrken i Odense forsøget ligger jo netop i, at Kulturministeriet populært sagt har knyttet folket (antenneforeningerne) sammen med professionelle nyhedsformidlere (aviserne). Alsidigheden, som kommunen påberåber sig, er sikret i denne spændende konstruktion.

Vi håber, at byrådet lader hensynet til seerne og forsøgets ideer gå forud for egne interesser. I Danmark kan vi glæde os over en vis tradition for hæderlighed og journalistisk dømmekraft, en tradition, som dagbladenes journalister vil værne om - også når det gælder lokal-TV. Og uden nok så venlige

råd fra politikere og embedsmænd." (Fyens Stiftstidende, lederen d. 22/1 1983)

Både 'Stiftens' store forhåbninger og deres stolte traditioner led et alvorligt knæk, da byrådet alligevel fastholdt betingelserne og Kulturministeriet sanktionerede fremgangsmåden. På et byrådsmøde den 15. juni 1983 vedtoges følgende rammer for forsøgene:

- Odense Kommunes tilskud på 530.000 kr. plus et ekstrabeløb på 75.000 kr. (for kommunernes eget forbrug af studietid, sat til 12,5%) ydes i form af et fuldt funktionsdygtigt radio/TV-studie, hvor både sendetilladelserne, OK samt "øvrigt interesserede" skal kunne producere og (senere) sende fra.
- GAL, Kulturudvalget i Vollsmose og Odense Lokal-TV, samt radioforsøgene stiller efter nærmere aftale deres sendetilladelser (og kabler/sendere) til rådighed, så OK og "andre interesserede" kan få udsendt egenproduktionerne lokalt i en såkaldt "åben kanal".

Samarbejdsaftalen

Efter intense forhandlinger mellem OK og forsøgsindehaverne kunne "samarbejdsaftalen" den 29. august 1983 endelig sendes til godkendelse i LRTVU.

Indholdet er blot en præcisering af de retningslinier, OK vedtog på byrådsmødet den 15. august 1983:

- til at varetage fordeling af studie- og sendetid nedsættes et udvalg bestående af 2 repræsentanter fra OK samt 1 repræsentant fra hver af de 6 forsøgsgrupper,
- indehaverne af sendetilladelserne skal i rimeligt omfang have forret m.h.t. valg af studietid,
- henvendelser om studietid fra "andre brugere" indleveres til Kommune Information, der også koordinerer OK's behov for studietid,

- ved fastsættelsen af sendetid for de "åbne kanaler" skal der iagttages 2 hensyn: de 6 forsøgsgruppers selvstændige programvirksomhed må ikke berøres, og den tildelte sendetid må være placeret rimeligt m.h.t. forventet seer- og lytterinteresse,
- brugerne er hver især erstatningsansvarlige for produktionsudstyret (OK og FKT har dog tegnet nogle apparaturforsikringer),
- for at sikre, at indehaverne af sendetilladelse ikke gøres ansvarlige for udsendelser produceret af "andre brugere", skal disse give oplysning om organisering, placering af ansvar, udsendelsens art mm. Ved tvivlsspørgsmål skal sagen behandles i udvalget,
- ophavsretten til de producerede udsendelser tilkommer producenten,
- såfremt en eller flere radio-og/eller TV-grupper i Odense i forsøgsperioden opnår sendetilladelse, kan den/de tiltræde samarbejdsaftalen med samme rettigheder og forpligtigelser som de øvrige indehavere af sendetilladelse.

Den brede enighed om samarbejdsaftalen brydes udelukkende af Fyns Kabel TV A/S' modvilje mod at give "andre brugere" adgang til at distribuere deres produktioner i det implicerede transmissionsnet, men da selskabet (på trods af navnet) ikke ejer et eneste bredbåndskabel til lokal TV-distribution, opnår det blot at sætte sig udenfor indflydelse på dette punkt.

"Samarbejds-forsøget": KANAL FYN

I forlængelse af Kulturministeriets henstilling om teknisk sammenkobling og redaktionelt samarbejde og den deraf afledte "samarbejdsaftale" enedes de fire TV-licenshavere i august 1983 om at iværksætte et fire måneders fælles projekt: KANAL FYN.

Efter kraftige form- og indholdsmæssige diskussioner vedtog man en model, som byggede på tre måneder med to ugentlige magasinudsendelser (tirsdag og torsdag

kl. 18³⁰ til ca. 19¹⁵ med samlet (komprimeret) genudsendelse lørdag kl. 13⁰⁰) - samt én måned med både magasin-programmer og en daglig nyhedsudsendelse (ugens fem første dage kl. 19¹⁵ - 19³⁰).

På medarbejder-siden stillede Fyns Kabel-TV (FKTV) med to journalister og en fotograf - alle lønnede - mens de øvrige licenshavere repræsenteredes af et svingende antal (4-8) frivillige amatører. Foranlediget af FKTV ansattes Aske Dam ("internationalt kendt dansk TV-ekspert - bosat i Japan") til at lede og inspirere produktionen.

Ud fra Aske Dams/FKTVs ideer om et opsøgende nyheds-TV supplerede man det kommunale studies tunge U-Matic-udstyr (2 Sony 1800 farvekameraer) med nogle lette ENG-kameraer (Canon VHS). Selvom studiet blev lukket for andre end licenshaverne i de fire måneder viste det sig hurtigt, at editerings-faciliteterne var "flaskehalsen" i arbejdsprocessen, hvorfor FKTV også måtte punge ud til et par "primitive" VHS-editeringskæder til "grov-editering" af råbåndene, som så senere overførtes til en U-Matic-master.

Økonomisk byggede projektet på de 500.000 kr. fra Kulturministeriet, altså 125.000 kr. til hver licenshaver. Modsat FKTV, der ønskede at brænde alle midlerne af i løbet af de fire måneder, ville C.M. Toft fra Odense Lokal-TV tilbageholde 25.000 kr. til andre eksperimenter i løbet af forsøgsordningens 3 år og det samlede budget blev dermed "kun" på 400.000 kr.

Uenigheden bundede imidlertid ikke kun i den uensartede økonomiske formåen, men i lige så høj grad i opfattelsen af, hvad der er 'rigtigt lokal-TV'. Hvor C.M. Tofts koncept af lokal-TV (jvf. indledningen) går på enkle, direkte studieudsendelser, har Aske Dam og FKTV så vidt muligt ønsket at opsøge begivenhederne "på stedet".

Glentevejens Antennelaug har i denne forbindelse indskrænket deltagelsen til blot at erklære sig som interesseret aftager af "professionelt produceret lokal-TV", hvorimod repræsentanter fra Vollsmose Kulturudvalg selv deltog i produktionen - dog uden at proklamere en egentlig "program-policy".

Men hvad sendte 'Kanal-Fyn' (KF) så i de fire måneder med i alt 35 sendetimer?

Genre i formidlingen af 'det lokale'.

I debatten, der gik forud for KF's udsendelser fremgik det, at målet var at skabe en alsidig programflade. Kommunen håbede at kunne opnå alsidigheden ved at gennemtvinge offentlig og principiel lige adgang til mediet, mens aviserne hævdede at alsidigheden var sikret gennem den "spændende konstruktion" ⁴ af 'folket' i antenneforeningerne og de 'professionelle' nyhedsformidlere.

Vi vil senere komme ind på, at det blev så som så med "folket". Professionalisme og kompetence var aviseres beskedne selvvurdering i forhold til det nye medie. Den eneste hindring, man så fra bladene, var den rent tekniske, at man nu skulle udtrykke sig gennem "noget elektronisk" og ikke på papir. Det er jo ikke et særsyn, at det er de professionelle og kompetente, der afgør hvem der er professionelle og kompetente. Når man på forhånd har defineret problemet omkring lokal-TV som et rent teknisk - hvordan man laver en (borgerlig) avis på video - er det oplagt, at mulighederne med videomediet i øvrigt har en tendens til at glide ud af syne.

Når Kulturministeriet formulerer et krav om, at lokal-TV-forsøgene skulle tilstræbe at skabe en selvstændig profil - "og ikke kun fremtræde som en dublering af Danmarks Radios programmer" ⁵, forudsættes hermed et vist øje for mediets potentiale. I introduktionsudsendelsen den 2/10 bliver det således også nævnt, at KF vil tilstræbe en ny TV-vinkel: "nedefra og op". Reelt er det imidlertid et krav, som det er utroligt svært at tage højde for.

De 4 mdr.s udsendelser viser, at det er vanskeligt at lave professionelt TV, hvis man ikke skal læne sig op af de etablerede DR-genrer. DR (og også de udenlandske stationer, der kan modtages i området) er jo en utrolig magtfuld institution. Den kulturelle indflydelse, monopolkanalen har haft og har, gør den automatisk til paradigme på, hvad der er professionelt TV, og hvad der kan vises i 'rigtigt' TV. På denne måde har DR's eksempel allerede 'afgjort', at lokalnyhedsstof i de såkaldte magasinprogrammer må være i stil med Dagens Danmark.

KF har - ikke overraskende - benyttet magasinformen til størstedelen af programfladen. Årsagen må vel nok søges i inertien i DR's genrer, der betyder, at de er nemme at anvende. Magasinprogrammet er blevet et tegn på det lokale - og vel i

høj grad en storbys tegn på det provinsielle: 'små søde historier' uden nogen form for indre sammenhæng. Programformen er meget populær i DR, hvilket givet skyldes strukturen: "Og så til noget helt andet", der altid på et eller andet tidspunkt vil ramme noget, "jeg" kender til, eller noget, der interesserer "mig".

Foruden disse æstetiske og underholdningsmæssige kvaliteter er det tilmed en "anarkistisk" struktur, der kræver mininal koordinering. De enkelte produktionshold kan arbejde autonomt, kun afhængige af den koordinering, som de begrænsede tekniske faciliteter nødvendiggør. Redaktionelle konflikter af ideologisk eller politisk karakter har kunnet undgås - eller i det mindste forskydes til diskussioner om, hvem der skulle have kamera eller editeringsbord.

Claus: "Magasininformen den blev bare valgt i starten. Man sendte en gang om ugen, og den bestod så af de indslag, der blev lavet - og så var der et "magasinprogram" ... Det er fordi, man ikke har stof nok til daglige udsendelser. Så bliver det for spinkelt og så samler man dem sammen og sender en gang om ugen. Sådan startede man også regionalradioen Radio Fyn, sendte i starten en gang om ugen, og der var der heller ikke stof til mere og bemanning til mere. De havde også det problem i starten, at det var svært at komme igennem med en sendeflade, der ser sådan ud. Man skal sende daglig for virkelig at få mange seere."⁶

Den anden programtype, der har været markant i KF's første forsøgsperiode, er den direkte nyhedsudsendelse. Også denne programgenre har sit forbillede hos DR, nemlig i TV-avisen. Nyhedsdækningen og -udsendelsen er en speciel genre, et produkt af vores værdiforvirrede samfund. En nyhed er først og fremmest af værdi, når den er ny og "varm". Den æstetiske udformning af nyhedsværdien er i DR bl.a. den kaotiske indledning med monitorer, projektører og ekstrakameraer. I KF har man den samme opfattelse af, hvad en nyhed er, og den æstetiske udformning lader heller ikke meget tilbage at ønske. Oplæseren sidder ved et bord med en skrivemaskine ved sin side. Skrivemaskinen går igen fra nyhedsudsendelse til nyhedsudsendelse og vidner om, at den endelige redigering af programmet først er sluttet umiddelbart op til udsendelsens start. Og det bryder jo ikke med illusionen, hvis oplæseren bruger det første minut af udsendelsen på at sidde og skrive på maskinen.

Også nyhedsudsendelsen udmærker sig ved at bestå af mange, korte indslag. Det betyder igen, som det var tilfældet med magasinprogrammerne, at redaktionsmødet tildels kan undvige diskussioner eller konflikter om væsentlighedskriterier eller spørgsmål om, hvilken karakter en relevant lokal nyhed/begivenhed har. For så vidt alle kan få adgang til teknikken, kan alle få deres ønsker opfyldt.

De korte indslag er tillige bestemt af, at nyhedsopfattelsen er begrænset til at rumme "begivenheder" eller katastrofer. Den type indslag er hurtige at producere og planlægge. De kræver ikke meget andet end et øre til regionalradioen eller et øje i dagbladene efterfulgt af en hurtig samling optagelser. Opfølgende eller dydborende journalistik ligger ikke til nyhedsgenren - heller ikke til KF. DR har en vis arbejdsdeling indenfor tv-aktualitetsafdelingen mellem den dagligt orienterende nyhedsudsendelse og de sjældnere, uddybende TV-aktuelle-udsendelser. For KF bliver opfølgstoffet imidlertid overladt til de andre lokale medier - først og fremmest Stiftstidende og Amtsavisen.

Når man vælger en nyhedsform som denne, hvor der er minimal research, kan det næppe alene begrundes i manglende arbejdskraft, men skyldes måske snarere manglende fantasi hos de involverede. En fantasi, der både er blevet kvalt af et professionelt liv i en borgerlig avis og af den inerti eller kulturimperialisme, der er kommet til at ligge i DR's udsendelsesparadigmer. De bliver overtaget delvis pr. automatik, hvis man gerne vil fremtræde seriøs i TV-mediet.

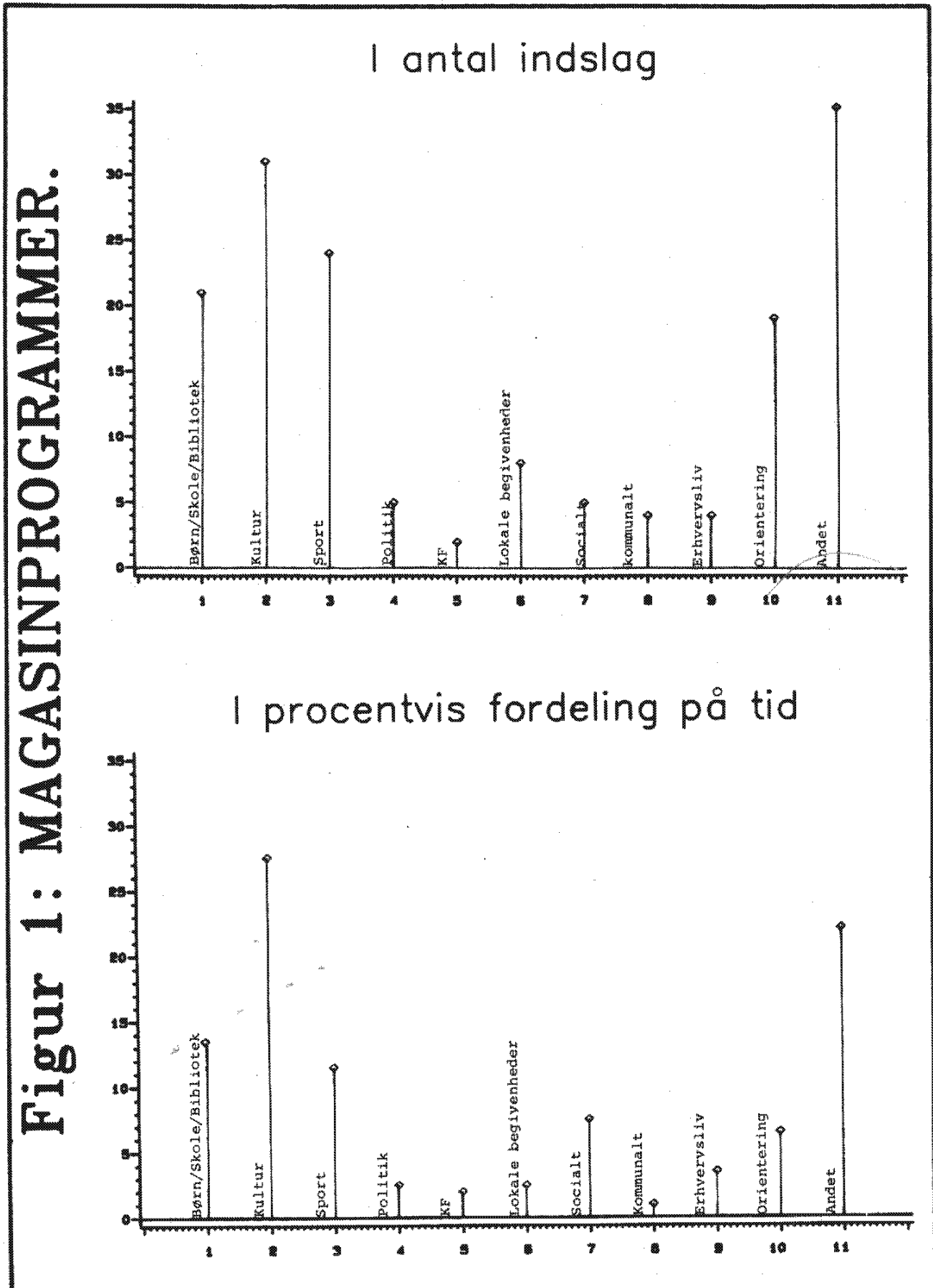
Ideen om at gøre avisen elektronisk har selvsagt lagt stærke begrænsninger på de erfaringer, man har kunnet høste. Den skrevne avis' montage svarer for en stor del til magasinprogrammet og til nyhedsudsendelsen. Den skriftlige tradition, som journalisterne er dannet i, begrænser tydeligvis de genrer og de indslagstyper, man kan gøre brug af. Dvs. den professionalisme, man fra avisernes side har brystet sig af, dækker kun en ringe del af de muligheder, der reelt gives med videomediet - også på lokalt plan.

Konfliktskyende og identitetsskabende TV

Det, der måske kunne være en styrke ved den forsøgsvirksomhed, der er i gang, er netop, at alsidighedskravet er væk, og det altså teoretisk eller formelt skulle være muligt at politisere mediet åbent. Det kunne være et skridt væk fra den vattede og passiviserende form, både den regionale radio og DR har, og måske danne grundlag for erfaringer med en institution, der kunne være mere end idylliserende. En politisering af mediet måtte tage Kulturministeriets krav om at programvirksomheden skal tage sit udgangspunkt i et interessefællesskab som mere end blot et forslag om at skære alle interesser over en kam. Interessefællesskabet kunne være, at man brød med offentlighedens grænser og lod de private modsætninger 'få billede'. At klasse modsætninger, modsætninger mellem kønnene, mellem generationerne, mellem danskerne og fremmedarbejderne kunne blive udtalte og afbildede konstituenten for samfundet og ikke bare uheldige følgevirkninger eller uskyldige forskelle. Disse modsætninger har det ellers med at blive transformeret, når de kommer i et borgerligt medie, til at handle om to konflikttyper: konflikten mellem borger og borger, og mellem borger og styre.

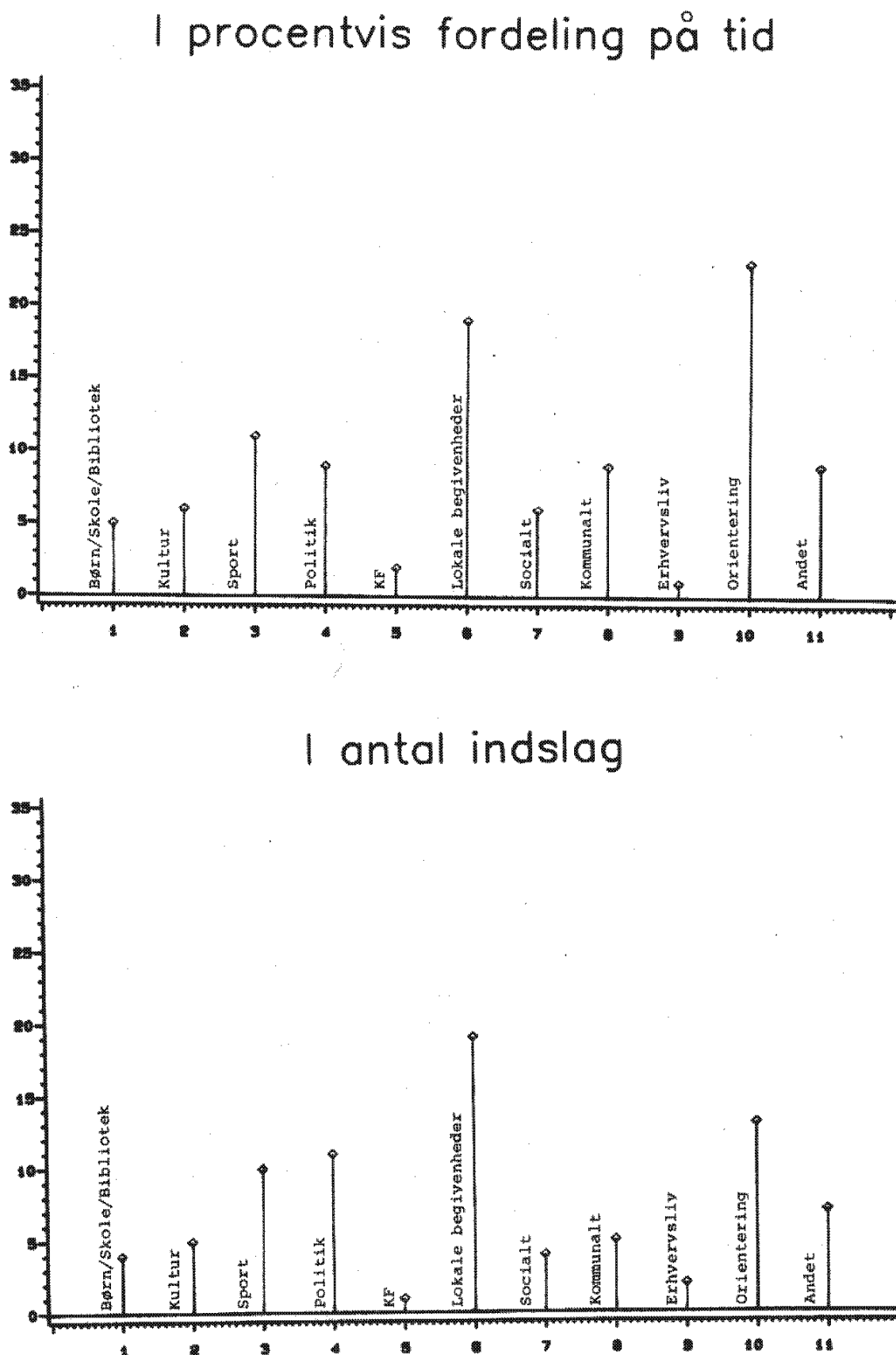
Som det fremgår af den grafiske fremstilling i figur 1 og 2 af sendefloden, er der en markant vægtning af de 3 kategorier: Skole/børn, kultur og sport. Det er en vægtning, som under alle omstændigheder markerer en speciel profil i forhold til DR.

Figur 1.

Figur 2.

Figur 2: DIREKTE NYHEDSUDSENDELSER.

Claus: "...det er udsendelser, som bliver til på den måde, at der foregår et eller andet, som i virkeligheden er et andet medie - det kan være teater, underholdning eller sport - noget, som har en medieform i sig selv med nogle tilskuere, og hvor kameraet er stillet op som en ekstra tilskuer, og vi båndet noget og går hjem og sender et klip ... Mange af udsendelserne er optagelser af begivenheder og ikke ret meget stof som er så at sige "skabt af os selv".

Torben: "Vil det sige, at det er af arbejdsmæssige grunde, at der er mindst arbejde i den form"?

Claus: "Arbejde og ideer".⁷

Det arbejdspress, der er lagt på produktionen, og som nødvendiggør hurtige reportager over 'færdigpakke' begivenheder, skyldes forskellige typer af institutionelle konflikter og forventninger, som jeg vil komme ind på senere. Reelt er der tale om, at man fordeler ressourcerne på en sådan måde, at en begivenhedsorienteret og konfliktskyende journalistik er uundgåelig. Den mest udbredte udsendelsestype bliver stemningsbilledet. Man drager ud med et eller flere kameraer til fodboldstævner, teaterforestillinger, udstillinger el.lign. og tager en række optagelser, der så struktureres i værkstedet. Resultatet bliver, at man aldrig kommer bag begivenhederne og får dem placeret i en lokal (politisk/økonomisk/social) kontekst. I modsætning til en afslørende journalistik opnås en identitetsskabende programtype.

Den identitetsskabende programtype er karakteriseret ved, at interviewerens er tilbagetrukket. Ved en forevisning og præsentation af personer er målet, at andre skal kunne identificere sig med de omhandlede skæbner eller miljøer. Personerne får lov til at fremstille sig selv på deres egne præmisser og det forsøges derigennem at ramme den lokale autentiske identitet.

Overfor denne type udsendelser står de indslag, der i figurerne generelt er grupperet under "socialt stof". Disse udsendelser søger at opnå en mere uddybende form af den type, jeg i indledningen beskrev som en transformeret konfliktbehandling i borger - ansvarlig politiker.

De uproductive - børn og gamle

Den 'bekræftende' journalistik giver stoffet en forholdsvis ens strukturering i de forskellige typer af indslag. I udsendelserne fra "Skole/bibliotek", der omhandler børn, fokuseres altid på ting, som også børnene regner for en begivenhed og helst en begivenhed af en vis underholdningsværdi: Kondiløb for hele skolen, dramatiseret historieundervisning, dukketeater, opfindelsen af kodeskrift osv. Men selvom det er programmer, hvor man møder børnene på deres præmisser eller i hvert fald indenfor deres interessefelt, er det ikke egentlige børneprogrammer. I de fleste tilfælde gives der et billede af børnene som renvaskede og kreative - et billede, som selvsagt ikke er lavet af børn eller for børn, men derimod af voksne for voksne. Det, vi må formodes at få ud af den type udsendelser, er et komfortabelt billede af, hvor godt vore børn har det, og hvor godt vore børn har det, og hvor godt vore opdragelsesinstitutioner virker. Børn er nemme og underholdende i TV mediet. De er ikke bange for at sige noget, og når de siger noget, er det som regel nuttet eller sjovt, fordi de er generte. På den led bliver børnene også gjort til tegnet på et ægte lokalt emne, idet de åbenlyst udstiller det usædvanlige ved at blive filmet til fjernsynet: Det lokale fjernsyn har muligheden for at nå helt ned til "vores egne" børn.

De uproductive i den anden ende af aldersskalaen, de gamle, bliver afbildet i rammer, der ligner børnenes. De bliver også opsøgt i deres respektive socialisationsinstitutioner ved de specielle lejligheder, hvor et kamerahold kan slå to fluer med et smæk: vise noget underholdning og samtidig vise, hvor godt vi tager vare på de mennesker, der ikke må og ikke kan tage vare på sig selv. Det betyder, at det er et billede produceret af "os produktive" for os selv som en bekræftelse på vores identitet og storsind. Ligesåvel som udsendelserne om børn ikke handler om for høje klassekvotienter, autoritære indlæringsstrukturer eller fremtiden, således handler de sparsomme billeder af gamle ikke om deres ensomhed på plejehjemmet, eller hvad det egentlig vil sige at blive socialiseret ud af samfundet på den måde.

I "En høj gave" (11/10 83) får en 100 årig fødselar en flyvetur af kommunen og i "Et liv med hiv og sving" (24/1 84) spiller Kaj Jensen harmonika for gamle på et plejehjem. De to udsendelser viser det niveau udsendelser, der involverer ældre, har. Det spektakulære og underholdningen ses isoleret og uden glimt af den

hverdag, der kan antyde, at det er et socialisationsmønster, de fleste af os skal igennem.

Kvinderne

Den samme holdning gør sig gældende, hvis man ser på kvindesynet i KF. Det udmærker sig selvfølgelig først og fremmest ved ikke at være tematiseret. Der er (næsten) ingen udsendelser, som beskæftiger sig med en problematisering af kvinderollen; derimod er der en del, hvis emne er "piger". I udsendelsen "Pigejagt" fremstilles dén lokale begivenhed, at Rosengårdcentret havde inviteret en modedefotograf, hvis modeller lod sig fotografere af alskens mandlige amatørfotografer. Kameramanden fra KF stillede sig på linie med de andre voyeurister og filmede løs på modellerne, som artigt stillede sig i positurer. Indimellem billederne af modellerne, kom det interview, som skulle legitimere det hele. Modedefotografen, ikke en af modellerne, var selvfølgelig den, som blev interviewet. Der blev ikke gjort forsøg på at beskrive situationen - bruddet med den sædvanlige indkøbsstemning for den menige Rosengårdcenter-besøgende - endsige forsøgt en kamerabevægelse om 'bag det forhæng', modellerne blev fotograferet foran. "Pigerne" var ornament, underholdning, dukker.

Den umiddelbare underholdningsværdi i et kønt kvindeansigt udnyttes i de gentagne sportudsendelser. Her er en søgende panorering hen over tilskuerpladsen efter en eller anden "smuk og af spillet optaget pige" hverdagskost. At denne almindelighed ikke gentages i udsendelsen fra Rosengårdcentret, fordi tilskuerne her er mænd, understreger blot kameraets køn. Dette kamera gentager sine 'byvandringer' i udsendelser som "Piger, piger, piger" (om en modeopvisning) og "Fame" (om små nette dansepiger).

Med sin blanding af erhvervsliv og feminint blikfang kommer KF til at ligne et bestemt andet lokalmedie - Ugeavisen og Odense Posten, de lokale annonceaviser. Med dem deles vægten på de lokale "sensationer" og omtalen af alskens småbegivenheder. At redaktionen af annonceaviserne giver dette udslag, har blot sin begrundelse. De er lovmæssigt forpligtede til at have en vis portion redaktionelt stof for at kunne sende bladet ud som "avis" eller distriktsblad. Formålet med

artiklerne i disse blade adskiller sig derfor sjældent fra annoncerne - de reklamerer for et eller andet produkt. Eftersom det er lovmæssigt forbudt at reklamere i lokal-TV, kan det undre, at udsendelser i KF i den grad deler journalistisk praksis med disse blade, hvis ikke det netop skyldes, at en "lokalbegivenhed" for den gennemsnitlige udsendelse i KF er struktureret så konfliktskyende og apolitisk, at de kan bruges til hvad som helst. Man kunne også have en grim mistanke om, at det er forhåbningen om kommende reklame-TV, der giver udsendelserne dette præg.

Når et hvilket som helst kulturpolitisk initiativ ikke ønsker at definere sig klart i forhold til de tre vigtige socialisationskategorier: klasse, køn og alder, bliver det alt for nemt at bruge produkterne imod deres intention. Når det for eksempel er tilfældet i KF, at der ikke er nogen behandling af arbejdsmæssige konflikter eller blot en beskrivelse af de vilkår, som en arbejder idag lever under, betyder det, at hele programfladen i KF fremstår som "alment menneskeligt" interessant. Den opfattelse af kultur, som går igennem de talrige udsendelser om samme, viser tværtimod, at KF i høj grad er TV for middelklassen. I og med negligeringen af sit eget politiske indhold kommer KF til at fremstå som det fynske erhvervslivs forlængede arm - og reduceres til på samme måde som Ugeavisen at dyrke f.eks. den driftige showbusinessmand Bent Erik Svenlund, fordi han nu engang er driftig.

Kanal Fyn: et modsætningsfyldt samarbejde

Ansættelse af Aske Dam må siges at være et tvetydigt skridt i retningen af GAL's og FKTV's lokal-TV- og kommunikationspolitik. På den ene side udtrykker det helt klart et ønske om at føre forsøget op på et niveau, hvor man tager højde for de erfaringer, der er høstet med lokal-TV både nationalt og internationalt - hvilket vil sige et stort skridt hen over de mennesker, der aldrig har haft et videoapparat i hænderne. På den anden side står Aske Dam for en (måske moderat) access model. Det var således Aske Dam, der inspirerede til at supplere de relativt tunge U-matic studiekameraer og båndoptagere med VHS-udstyr ud fra en idé om, at det ville være ukompliceret for forholdsvis ukyndige at anvende, samtidig med at de producerende ville kunne komme ud i lokalområdet frem for at være bundet til det 'svære' udstyr i studiet.

I Japan havde man i længere tid benyttet det lette videoudstyr, der på trods af en dårligere billedkvalitet vandt popularitet p.g.a. dets bevægelighed.

Aske Dam var i praksis det knudepunkt, der skulle formidle de modsætninger og konflikter, der kunne opstå hen ad vejen mellem dagbladene og repræsentanterne for antenneforeningerne, mellem professionalismisme og offentlig adgang. Han skulle m.a.o. få samarbejdet mellem de 'frivillige', ulønnede folk og de lønnede 'til at glide'.

Den organisatoriske struktur har været sådan, at bestyrelsen, der bestod af formændene fra antenneforeningerne, en repræsentant fra Vollsmose Kulturudvalg, to repræsentanter for FKTV og Aske Dam, udstak meget generelle retningslinier for forsøget i den forstand, at det var dem, som på forhånd ansatte Aske Dam og ytrede ønske om, at sendetiden gradvist blev forøget gennem den 4 måneder lange forsøgsperiode. Reelt udøvede bestyrelsen ikke noget direkte formuleret pres på de menige programarbejdere.

I dagligdagen fungerede redaktionsmødet som koordinerende og styrende organ. Redaktionsmødet var et åbent forum for alle de aktivt tilknyttede producenter, både de løst tilknyttede frivillige, de fast tilknyttede frivillige og de ansatte. På mødet blev dagens produkter aftalet med henblik på fordeling af udstyr og med henblik på de nyheder, der skulle dækkes.

De potentielle konflikter, der lå i, at de frivillige helst ville lave TV efter access-modellen, og at Stiftstidende helst ville være fritaget for ansvaret overfor frivillige for at kunne lave TV selv, blev aldrig bragt op på et formuleret plan, fordi der stort set har været mulighed for at fordele den eksisterende mængde teknik, så alle kunne lave, hvad de havde lyst til. I parentes bemærket skal det siges, at det betød, at der i perioder blev arbejdet i døgn drift, og at mindst en af de frivillige er holdt op, fordi det var umuligt at tilkæmpe sig adgang til editeringsstudiet, med mindre man var på stedet hele dagen. Det var umuligt at nå at købe ind eller aflevere og hente barn i institution. De frivillige, som imidlertid var der hele dagen, ugerne ud, forsøgte i en kort periode i begyndelsen af forløbet at producere indslag i samarbejde med folk, der var involverede i begivenhederne. I en præsentationsudsendelse om kvinder, der arbejder på en kvinderådgivning ('Kvinder

og vold'), havde man tilbudt, at de selv måtte producere udsendelsen - man ville så stille sig til rådighed med teknisk assistance. På samme måde havde man i "Sygeplejersker færdige" (2/10 83) planlagt og lavet research sammen med de involverede sygeplejersker. Denne sidste udsendelse var idealet for den type journalistik, de frivillige ønskede at producere. Den bestod af interviews med de færdigguddannede sygeplejersker, som nu stod overfor arbejdsløshed, og en konfrontation af deres synspunkter og problemer med en ansvarlig kommunal politiker. Denne model er generelt tegnet på kritisk journalistik - borgernes formidlede eller uformidlede konfrontation med den eller de ansvarlige politikere. Overfor dette journalistiske ideal stod FKTV med ønsket om at opnå så mange erfaringer med mediet som muligt på de 4 måneder, og derigennem skabe det erfaringsmæssige og økonomiske grundlag for, at KF kunne køre videre efter den indledende runde. Det betød et (uformuleret) krav om en udsendelsesflade med høj underholdningsværdi, der kunne sikre, at folk ville blive interesserede i at indgå i en form for licensordning, så FKTV ikke skulle stå med alle udgifterne til senere eksperimenter. Derudover var det underforståede krav, at forløbet skulle afprøve så mange udsendelsestyper som muligt (direkte og forskudt udsendelse, reportager og studie-diskussioner, nyhedsstof og feature osv.). Idealet for den type journalistik, som folkene fra FKTV præsterede, blev præsenteret i introduktionsudsendelsen, hvor man i et indslag fra et stort motionsløb, "Langesøløbet", fik lejlighed til at vise en masse mennesker (som skulle hjem og se, om de var kommet med), og hvor man ved siden af lavede et interview med arrangørerne for løbet.

Det parallelle forløb af "kritisk journalistik" og identitetsskabende journalistik er altså begrundet i, at FKTV først og fremmest sigtede på at udvikle kvalifikationer, der kunne gøre dem førende på området, og som samtidig kunne sælge et lokal-TV fremover. Dette førte til et kvalifikationsræs, hvor sendefrekvensen konstant blev accelereret. Først sendte man en gang om ugen, senere 2 gange og den sidste måned var der 6 ugentlige programmer.

"Torben: Er ræset opstået, fordi I har følt et pres fra bestyrelsen om, at I skulle maksimere jeres udsendelsesflade som meget som muligt ...?"

Pia: Det eneste pres har simpelthen været vores eget præstationsræs - det har også været strid.

Claus: Dels det og dels at der sidder en gruppe betalte folk og udvikler deres

kvalifikationer og dermed bladhusenes, og så var vi et par andre, der var med hele tiden, og vi måtte jo gøre op med os selv, om vi ville satse på den demokratiske side ved at hjælpe flere folk i gang, og så kunne de måske lave en udsendelse hver 14. dag, eller om vi ville gå ind i den faste gruppe og arbejde ligeså hårdt som dem - lave ligeså meget som dem og få ligeså meget ud af det som dem - og det valg var ikke svært.

Torben: Men lære hvad? Det er jo forfærdeligt fjernsyn, det ligner jo traditionelt DR-fjernsyn.

Pia: Der er nogle rent tekniske problemer, der hvor erfaringerne især skulle hentes ind; hvor jeg mener, at hvis vi havde holdt os tilbage og kørt den demokratiske linie, hvor vi havde oplært andre, så havde vi ikke haft den erfaring med teknikken som vi har idag.

Claus: Du kommer ikke mange steder, hvor du kan lære videoproduktion som helhed på 4 måneder. Da det viste sig, at bladfolkene ikke var interesseret i den demokratiske side af sagen måtte vi andre sige, at det var venstrehåndsarbejde."⁸

På trods af, at der altså ikke har været nogen ydre tvang, har FKTV alligevel formået at sætte et voldsomt præg på den erfaringsdannelse, der har fundet sted. For de ulønnede fra antenneforeningerne har det været et spørgsmål om enten at acceptere præmisserne og få kendskab til videoteknik (og hårdt arbejde) eller også springe fra. Det har været umuligt at deltage i projektet på halvtid. En enlig mor eller en med arbejde fra 8-16 ville på forhånd være udelukket fra deltagelse. Det betyder, at de flotte ord i begyndelsen, om at udsendelserne skulle være "nede fra og op" udelukkende blev realiseret i den forstand, at FKTV fik oplevet en form for videoproduktion 'fra bunden'.

Det betød, at de frivillige var nødt til at splitte deres erfaringsdannelse i en ren teknisk og en forhåbentlig senere indholdsmæssig. Den erfaring, de har opnået, er kompromitteret i forhold til forhåbninger om beskæftigelse og kritiske idealer.

Fascinationen ved den direkte nyhedsudsendelse, som nok i første omgang er den programtype, der for alvor har sat sit præg på arbejdstemporet, skulle ligge i spontaneiteten og muligheden for overraskelser. Men ligesåvel som magasinprogrammet er udslag af både økonomiske (der skal være noget for enhver smag, underholdningsværdien skal sikres), praktiske (det er en anarkistisk model, hvor

man ikke behøver spilde tid på diskussion af journalistiske væsentlighedskriterier) og kommunikationspolitiske (kommunikation af indbyrdes ligegyldige begivenheder til indbyrdes adskilte recipienter) faktorer, således er ideologien om den direkte udsendelse knyttet til institutioner, der har fetischeret nu'et, nyheden og perspektivløsheden og har tabt blik for fremtid, konsekvens osv. De erfaringer, der høstes ved arbejdsrytmer og teknik, der ansøres af den slags spontaneitet, er svære at ryste af sig, når man har prøvet at leve i den. Effektivitet og tekniske præstationer bliver let til mål i sig selv. Nu er det selvfølgelig ikke et problem for de folk fra FKTV, der skal køre KF videre - for dem lever og dyrkes teknikken og de lokale begivenheder som et mål i sig selv. For os andre er det imidlertid et problem, hvad man skal med erfaringer af den slags.

2 år endnu - og ikke én krone tilbage

"KANAL FYN" var fra starten fastlagt som et kort - men intenst - samarbejde. Efter de fire måneders sendevirksomhed gjorde man boet op og gik hver til sit. Til stor fortrydelse for Odense Lokal-TV og Kulturudvalget i Vollsmose viste revisionen en udgiftsside på over 500.000 kr. - og ikke de 400.000 kr., som var aftalt. Allerede i forsøgsperiodens første år havde man formøblet hele Kulturministeriets tilskud og tilmed stiftet en mindre gæld. FKTV (dagbladene) tilbød imidlertid "meget storsindet" at dække underskuddet - dog ville man som modydelse fremover have "eneretten" til varebetegnelsen "KANAL FYN".

Dagbladenes elektroniske fremtid

For at forstå FKTV's forkærlighed for navnet "KANAL FYN" (som de i sin tid selv foreslog) må både mediestrukturen på Fyn og den forventede udvikling indenfor nationens TV-dækning medreflekteres.

Fyn er som dækningsområde en grafisk meget veldefineret og homogen enhed, hvor dagbladsmarkedet efter de sidste 60 års store bladdød har stabiliseret sig omkring et duopol med Fyens Stiftstidende som "enerådende" nord for linien fra Nyborg til Helnæs og Fyns Amts Avis syd for.⁹

Selvom de to dagblade kæmper en bitter kamp om annoncerne og de færre og færre abonnenter på Fyn, har man ikke desto mindre indledt det bemærkelsesværdige samarbejde på TV-siden.

Forklaringen må naturligvis søges i den omstændighed, at TV-2 og regional-TV "står for døren" og sandsynligvis (delvis) placeres uden for DR. Skal dagbladene have en mulighed for at sætte sig på dette ekspanderende medie-marked, er de tvunget til at stå sammen. Navnet "KANAL FYN" indeholder da også et slet dult ønske om at dække hele øen¹⁰, og bladhusene har heller aldrig lagt skjul på, at de gerne så reklamer indført i TV - hvis de selv fik andel i indtægterne. Lokal-TV har i denne forbindelse været en udmærket "lære-plads", især når Kulturministeriet yder 500.000 kr. til erhvervsstøtte/produktudvikling.

Efter samarbejdet med de øvrige licenshavere ophørte i februar 1984 har dagbladene investeret over 1 mill. kr. i et studie (indrettet i Fyens Stiftstidendes lokaler i Odense) samtidig med at 7 medarbejdere er omflyttet til TV-produktionen. Ledelsen proklamerede allerede ved slutningen af de første fire måneders udsendelser en ny sendestart 1. april, men denne er på grund af visse vanskeligheder udskudt til 1. september.

Vanskelighederne har fortrinsvis ligget i at få nogle profitable distributionsaftaler i stand. Parløbet med byens største fællesantenneanlæg - Glentevejens - blev brat stoppet, da et overvældende flertal på en ekstraordinær generalforsamling besluttede at sige nej til FKTV's tilbud om at levere en Lokal-TV-avis ugens 5 første dage for 120 kr. pr. abonnent årligt.

Planer om at "scramble" (forvrænge signalerne, er også (midlertidigt) skrinlagt, og i starten må KANAL FYN således nøjes med at "rundsprede gratis" fra OK's sender. Så er det op til Odenses borgere og antenneforeningerne om de vil justere deres antenner til at modtage dette signal. Det vil mindst koste 12 - 15.000 kr. pr. anlæg at forstærke de umoderne kabelsystemer, som de fleste af Odenses antenneanlæg er baseret på. Spørgsmålet er derfor, om ikke de fleste vil vente til satellitterne også "byder sig til", for til den tid at udskifte hele nettet med et tidssvarende fiberoptisk og digitaliseret CATV-system. Foruden de 20.000 husstande med egne antenner (som kan modtage signalet på UHF-området) er det indtil videre kun

Næsby Antennelaug, der er indstillet på "Kanal 53", som OK's rundspredende sender er blevet døbt, men det er til gengæld ikke primært for at kunne se "KANAL FYN".

Amatøerne lægger deres egen kurs

Den 12. juni 1984 begyndte Odense Lokal-TV nemlig at sende selv. Som i de 'gamle' NLTV-dage var C.M. Toft vært i en direkte studieudsendelse, hvor man diskuterede lokal-TV's fortid, nutid og fremtid med politikere, forskere og producenter.

Efter en lang sommerferie - hvor lokal-TV alligevel ikke havde kunnet konkurrere med OL og ukrudtet i haven - begyndte produktionen igen. Gennem en række nye "frivillige" er der indført mere nuancerede programmer, men selvom holdet nu gerne vil ud af studiet for at hente billedindtryk fra lokal-samfundet, så er kommunens udstyr på Klosterbakken stadig for tungt og utilstrækkeligt.

Både Odense Lokal-TV og Kulturudvalget i Vollsmose kan dog med tiden gå hen og blive et meget væsentligt alternativ til dagbladenes TV-avis, da næsten alle Odenses video-entusiaster og andre medie-flippere efterhånden har sluttet op omkring disse projekter for at få et mere eksperimenterende og socialt engageret indhold i lokal-TV-produktion. Men de mangler stadig pengene.

Arbejderbevægelsens medie-fremstød

Foruden OK - der som bekendt er en af Socialdemokratiets højborges - har AOF fået sendetilladelse til både TV og radio.

AOF har - i lighed med de øvrige oplysningsforbund - radio- og TV-produktion som kursustilbud. Ligheden slutter desværre ved tilbuddet, for kun AOF har eget radio- og TV-studie og egen sendetilladelse. De oplysningsforbund, der ikke har midler til anskaffelse af eget studie, kan så slås med Odense Lokal-TV, Kulturudvalget i Vollsmose, Kommune Information m.fl. om de to kameraer på Klosterbakken.

Fra omkring 1. september 1984 regner AOF med at kunne producere en ugentlig

aktualitetsudsendelse samt lejlighedsvis underholdningsprogrammer med lokale grupper. Længere er undervisnings-mastodonten ikke kommet i planlægningen. De fleste kræfter satses på radio-siden, hvor man længe har produceret daglige udsendelser.

Professionel formidling eller "public access"

Ud over at decentralisere radio- og TV-mediet er det mindst lige så vigtigt at demokratisere adgangen til at producere radio/TV. Omend tanken er vældig pæn (og sikkert oprigtigt ment), gøres dette ikke ved blot at stille to avancerede Sony 1800 farve-kameraer op i et elegant billed/lyd studie i en by med 170.000 borgere. Nu skal det ikke forstås sådan, at mængden af udstyr er afgørende. Det er den kun i den grad, der findes borgere med lyst til at producere, som ikke har grejet til det (hvilket kan være slemt nok).

Hovedproblemet med demokratiseringen af radio/TV er, at vi allesammen er nogle fremragende konsumenter, mens forsvindende få har et kreativt forhold til medierne.

Foruden lysten kræver det viden og selvtillid at deltage i produktionen, og det er der tilsyneladende ikke mange, der har fået i skole-systemet. Således har næsten 2/3 af de "amatører", der har deltaget i forsøgene i Odense, været mindst cand.mag'er i dansk og filmvidenskab med et etårigt videokursus bag sig. Enkelte radio/TV-teknikere har også blandet sig. Hvis man er arbejds- og barnløs er mulighederne for at følge med i produktionsræset rimelig, ellers må man finde sig i at blive koblet af undervejs.

Skal flere borgere have mulighed for at deltage i kommunikationen, må skolesystemet m.a.o. rettes mere ind efter kreativitet på lyd- og billedområdet. Meget tyder desværre på, at Bertel Haarder hellere vil have eleverne foran dataskærmen end bagved videokameraet. F.eks. har forsøgene med filmkundskab i folkeskolen og gymnasie/HF nu i over 10 år måttet vente på bedre tider for endelig at blive løbet over ende af den galoperende EDB-feber.

Oplysningsforbundenes medievideo-kurser er et lille skridt i den rigtige retning. Det er i det hele taget væsentligt, at forskellige interessefællesskaber (faggrupper, kvindegrupper, gamle, arbejdsløse osv.) også selv etablerer miljøer for kollektiv videoproduktion og -konsumtion. Muligheden for at sprænge det etablerede lyd- og billedsprog samt eksperimentere med nye udtryksformer og subkulturelle erfaringer er næppe stor, hvis produktets modtagere er en storbybefolkning, som kun har det til fælles, at de har fat i hver sin ende af et supermoderne hybridnet.

Noter

1. Ud over et begrænset antal tidsskriftsartikler og nogle specialer er der kun kommet én regulær forskningsrapport fra periodens lokal-TV-forsøg, nemlig Poul Frandsen: Haslev Lokal-TV.
2. Kulturministeriet gør - på de borgerlige partiers vegne - som bekendt et ihærdigt stykke arbejde for at få reklamerne ind ad bagvejen, f.eks. ved at indgå et overenskomstsforlig med Koda/Gramex, som kan betyde, at en lang række lokalradioer må lukke med kort varsel . HVIS der da ikke bliver givet grønt lys for reklamer i de lokale elektroniske medier for at "redde" forsøgsordningen.
3. Det drejer sig om Indre og Luthersk Missions Radio, Odense Radio (7. dags adventister), Odense Kommune, AOF (som også kalder sig ABR, arbejderbevægelsens radio), Radio Rosa og Radio Rasmus (unge fra Rasmus Rask Kollegiet) på samme sender (101,6 MHz) samt Odense Nærradio - ONR -som p.g.a. 18 timers daglig sendetid og ønsket om at sende i stereo har fået tildelt egen sender (101 MHz).
4. Interview med Arne Pedersen citeret fra Å. Edwardsen: "Lokalradio og - fjernsyn..." Odense 1982, s. 7.
5. Bekendtgørelse fra Lokalradio- og -TV-udvalget januar 1982, s. 3.
6. Båndet interview med Claus, som var frivillig og deltog i alle KANAL FYN's

fire måneder.

7. Båndet interview.
8. Båndet interview. Pia er ligeledes en af de frivillige som deltog i alle de fire måneder KANAL FYN sendte.
9. Her må man dog ikke glemme de landsdækkende aviser, hvor EB og BT har en stadigt voksende andel af salget, oså på Fyn.
10. Lederne af det nye avisejede KANAL FYN, pressefotografen Benny Ahlmann Jensen, udtalte bl.a. til Fyens Stiftstidende d. 31. januar 1984:

"Der er for mig ingen tvivl om, at lokal-TV er kommet for at blive som en del af det samlede medieudbud. Dog mener jeg, at man skal udvide begrebet til regional-TV, fordi jeg tror, der er mere fremtid i at satse på hele Fyn som sendeområde fremfor udelukkende Odense. Det vil nok være for snævert. Man kan drage den parallel til bladverdenen, at det jo er de to store landsdelsaviser, der klarer sig bedst i disse år."

Til sammenligning kan man anføre, at bl.a. Odense Lokal-TV er af den opfattelse, at seerne betjenes bedst, hvis den enkelte station koncentrerer sig om mere begrænsede lokalområder end Stor-Odense, f.eks. Næsby eller Vollsmose.
11. Fyens Stiftstidende og Fyns Amts Avis har gennem hele forsøgsperioden konsekvent forsøgt at skildre KANAL FYN som dagbladenes forsøg, bl.a. ved at fremhæve journalisternes indsats, mens "amatørerne" gled helt ud af billedet (og teksten). I forlængelse heraf blev KANAL FYN naturligvis beskrevet som en "enorm succes"; "DET LYKKEDES" "Hellere Lokal-TV end TV-avis" osv. I ød overskrifterne, mens Glentevejens beslutning om at droppe samarbejdet med FKTV - ud fra denne udsigelsesposition - blev truffet på en "Kaotisk generalforsamling".

Litteraturliste:

Bryderup, Jens: "Demokratiseringstendenser i 70'ernes radio og TV". Speciale, Odense Universitet.

Edvardsen, Åge: "Lokal radio- og fjernsynsvirksomhed på Fyn - et forventningsstudie" Odense Universitet 1982.

Feder, Jørgen: "Nærradio - radioen i en TV-alder" Båndværkstedet 1977

Frandsen, Poul: "Haslev Lokal-TV." Institut for Presseforskning 1977.

Jørgensen, Bent m.fl.: "Lokal-TV i Danmark. En analyse af behovene og skitse til et forslag." RUC 1979.

Prehn, Ole: "Lokal-TV", Aalborg Universitetsforlag 1981.

Schmidt, Kaare: "Danmarks radio og staten", Sekvens 1979.

Schmidt, Kaare: "Lokal-tv og nærdemokrati" i Filmvidenskabelig Årbog 1980, Sekvens.

"Uprofessionelle billeder", red. Erik Thygesen, Informations Forlag 1987

Betænkning vedr. fællesantenneanlæg m.v. (betænkning 459) Kbh. 1967.

Kommunalt nærdemokrati, (betænkning 798) Inderigsministeriet 1977.

Kortfattet beskrivelse af det overordnede bredbåndsnet i Odense. FKT juni 1983.

Lokal radio- og fjernsynsvirksomhed, Ministeriet for kulturelle anliggender 1977.

Rapport fra Næsby Lokal-TV juli 1979.

Regionalradio, Regionalradioudvalget u. Kulturministeriet 1981.

Regionalradio i Danmark. DR's forskningsrapport nr. 4 B 1980.

Qvortrup, Lars: "Forsøget med lokal radio- og fjernsynsvirksomhed. Rapport over den danske forsøgsvirksomhed 1. år. Odense Universitet 1982.

Bekendtgørelse om Fællesantenneanlæg m.v., Ministeriet for offentlige arbejder, d. 8. sept. 1981.

Lov om radio- og fjernsynsvirksomhed (lov nr. 421 af 15. juni 1973)

Forslag til Lov om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed (lokale radio- og fjernsynsforsøg m.v.) Lovforslag 1980-81.

Lov om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed (lokale radio- og fjernsynsforsøg m.v.) Lov nr. 249 af 27. maj 1981.

Vejledning om behandlingen af klager over lokale radio- og fjernsynsprogrammer,

Ministeriet for kulturelle anliggenders vejledning af 28. febr. 1983.

Audhumla 2-3/82: "En lang og usikker vej til lokalradio og TV" af Ole Prehn og Lars Qvortrup (s. 13-15).

Dansk Video Tidsskrift nr. 3/4-1980 og 5/6-1980.

Levende Billeder årg. 1979-83.

Fyens Stiftstidene: 17/1, 20/1, 22/1, 26/1, 27/1, 30/1, 24/4, 1/5, 17/6, 6/7, 7/9, 9/9, 27/9, 28/9, 2/10, 3/10, og 21/10, alle datoer 1983.

Fyns Amts Avis d. 18/12-1982.

Samarbejdsaf tale, mellem OK og forsøgsgrupperne i Odense.

De odenseanske forsøgsgruppers ansøgninger til Kulturministeriet.

Referat fra OK's byrådsmøde d. 15/6-1983.

Jesper Elm Larsen, cand.mag. i dansk og filmvidenskab.

Torben Hansen, cand.mag i filosofi og filmvidenskab.

TV-SYD - ERFARINGER FRA ET ÅR MED REGIONAL-TV

Af Carsten Hansen

Debatten om TV-Syd og regional-tv dukker med jævnlige mellemrum op i dagspressen, men i modsætning til andre dele af Danmarks Radios fjernsynsudsendelser er der her tale om et fænomen, der kun kan ses af en del af landets befolkning.

TV-Syd er Danmarks Radios forsøg med regional-tv i Syd- og Sønderjylland, dvs. et område, der strækker sig fra den dansk-tyske grænse til en linie nord for Vardevejle. Det er den del af Jylland, der dækkes af Rangstrupsenderen.

I dette område, der dækker over 40 kommuner og det meste af tre amter, bor der ca. 625.000 mennesker. De har siden oktober 1983 haft mulighed for at se en time regionalt tv om ugen. I maj og juni måned 1984, indtil forsøget holdt sommerferielukket, blev der endda sendt to gange om ugen.

Det lyder nok beskedent i nogle øren, men TV-Syd er også et beskedent anlagt forsøg. I det forløbne år har 11 faste medarbejdere (2 ledere, 4 programfolk, 4 teknikere og 1 sekretær) udgjort TV-Syd's stab. De har til huse i Haderslev i en bygning, der tidligere har rummet en skole. Det samlede forsøgsbudget er på 18 mio. kr. i 1983-priser.

Da medarbejderne mødtes første gang da forsøget officielt startede den 1. august 1983 mødte borgmesteren op med et glas solæg og programlederen erklærede, at det skulle være en tradition, at stormøder på TV-Syd bliver indledt med en sang.

Alt var dog ikke lutter smil denne dag. Støvet i gangene vidnede om, at håndværkerne endnu ikke havde afleveret de istandsatte lokaler. Og det støvede resten af måneden. Den 22. oktober var man dog så vidt, at hele landet kunne præsenteres for et næsten tre timers langt program. Dagen efter startede den regelmæssige udsendelsesvirksomhed med søndagsmagasinet "Rundt om Rangstrup - Billeder fra Syd- og Sønderjylland", sendt i tidsrummet fra kl. 13-14.

Dette umage sendetidspunkt var resultatet af ét af de mange sværdslag, der blev